

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДО «ЦЕНТР ТЕСТУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З
ВИЩОЮ ОСВІТОЮ НАПРЯМІВ ПІДГОТОВКИ «МЕДИЦИНА» І «ФАРМАЦІЯ»
ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ

**XV Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

*17–18 травня 2018 року
м. Тернопіль*

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2018

УДК 378:61(063)(477)

Відповідальний за випуск: проф. А. Г. Шульгай.

Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 17–18 трав. 2018 р.) / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2018. – 540 с.

<http://psyera.ru/etapy-formirovaniya-navykov-trenirovka-i-trenazhery-929.htm>

2. Лёвкин О. А. Опыт использования симуляционных технологий при обучении врачей и парамедиков / О. А. Лёвкин, К. В. Сериков // Матеріали XII навчально-методичної конференції ДЗ „ЗМАПО МОЗ України”. – Запоріжжя, 2015. – С. 67-68.

3. Использование компьютерных симуляторов в самостоятельной работе врачей интернов и курсантов на кафедре офтальмологии. / Н.Г. Завгородняя, О.А. Рудычева, Н.С. Луценко [и др.] // Матеріали VII навчально-методичної конф

4. Використання екранних симуляторів з метою опа-

нування методу трансторакальної ехокардіографії / М. Я. Доценко, С. С. Боев, І. О. Шехунова [та ін.] // Матеріали XII навчально-методичної конференції ДЗ „ЗМАПО МОЗ України”. – Запоріжжя, 2015. – С. 39-40.

5. Створення симуляційного центру: засади та керівні настанови. Досвід Програми “Здоров’я матері та дитини” : посібник. – К. : Вістка, 2015. – 56 с.

6. Роль симуляційних методів навчання на післядипломному етапі медичної освіти лікарів загальної практики – сімейних лікарів / О. Г. Шекера, Л. Ф. Матюха, Н. В. Малютіна [та ін.] // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика. – 2014. – Вип. 23 (1). – С. 643–647.

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ХІРУРГІЧНИМ НАВИЧКАМ У ХНМУ

Криворучко І.А., Сикал М.А., Тесленко С.М., Гончарова Н.М.,

Сивожелізов А.В., Тонкоглас О.А., Александров М. А., Кожем’яка К.О., Прохоров О.І.

Харківський національний медичний університет

Вступ. У теперішній час у всіх медичних вишах України та закордонних державах значна увага приділяється використанню симуляційних технологій. Умовними перешкодами у сучасному навчанні лікарів хірургів є: висока технологічність, зріст об’єму навичок, фінансовий пресинг, прискорення темпу життя, юридичні заборони, замала кількість процедур, зростання вимог до навичок хірургів. Засвоєння практичних навичок за допомогою симуляційного тренінгу виключає ризик для життя та здоров’я пацієнта та студента, що навчається, дозволяє проводити за індивідуальною навчальною програмою без урахування режиму роботи клініки та робочого графіку викладача, дає можливість багатократного відпрацювання навичок та доведення маніпуляції до автоматизму, забезпечує об’єктивний контроль якості її виконання, не прикладаючи зусиль моделює рідкі патології та клінічні випадки, дозволяє знизити стрес, виникаючий у молодих спеціалістів при проведенні перших втручань на реальних пацієнтах. У попередні роки навчання, гостро стояло питання про забезпечення практичної бази для якісного проведення навчального процесу, у теперішній час ця проблема у більшості вузів вирішена. Прогресуюча динаміка сучасного навчального процесу потребує вирішення проблеми – як, чому і коли навчати студентів. Перевтілення у сучасному вищому медичному навчанні спрямовані на формування у студентів навичок лікаря загальної практики. Окрім цього, ні для кого не секрет, що лише невелика кількість студентів присвячує себе в майбутньому до хірургії. Однак, існує ряд втручань, виконати які в екстремальних умовах повинен лікар кожної спеціальності. Під цим розуміється: навички кваліфікованої тимчасової та кінцевої зупинки кровотечі, хірургічної обробки ран, трахеотомія і трахеостомія та деякі інші невідкладні втручання. Для збереження спадкоємності у викладанні дисципліни, вивчення предмету повинно бути побудовано за принципом від «простого до складного», з постійним повторенням найбільш складних розділів хірургії та відпрацюванням практичних навичок на симуляторах різного рівня складності [1,2].

Основна частина. Інноваційний симуляційний центр, створений у ХНМУ забезпечує: теоретичну частину (лекції), вивчення практичних випадків, відеосесію, препарування на біоманекенах, тренінг мануальних нави-

чок та вмінь – роботу на ендотренажерах та роботизованому симуляторі, експериментальна операційна – робота на анімальних моделях, самостійне виконання операції під керівництвом експерта, спеціалізовані тренінги, участь у конференціях. У ХНМУ навчання хірургічним навичкам починається з 2 курсу. Пізніше, на 2 і 3 курсах в процесі навчання за дисципліною загальної хірургії, викладачі формують навички надання першої допомоги в екстремальних умовах: накладання транспортної іммобілізації, зупинка кровотечі, основи реанімації та інтенсивної терапії, десмургія, у зв’язку з чим виділяються часи для академічних занять. На 3 курсі, у процесі навчання дисципліни загальної хірургії перелік набутих навичок з використанням симуляційних технологій значно поширюється. Це міри за доглядом за ранами різного характеру, місцева анестезія, дренажування плевральної порожнини, десмургія, накладання хірургічних швів, пункція гнійників та інші маніпуляції. Для адекватного засвоєння навичок виділено понад 10% від загального часового навантаження. На старших курсах та при проходженні інтернатури, студенти 6 курсу та лікарі-інтерни отримують можливість навчатися на тренажерах високого ступеня складності та у комп’ютерному класі. Існує можливість засвоєння простих ендоскопічних маніпуляцій та простих операцій. Методики навчання змінюються. На 2 курсі перевага віддається використанню показових виконань маніпуляцій викладачем, а потім багаторазове повторення виконання процедури студентом. Починаючи з 4 курсу, окрім описаної методики, використовуємо ділові ігри з постановкою клінічної задачі для груп студентів, демонструємо навчальні відеофільми. Така форма дозволяє відпрацювати ефективну взаємодію у групі, розподілення ролей. Контроль засвоєння навичок відбувається за стандартною методикою на всіх рівнях навчання – бальна оцінка на базі існуючих стандартів. Часто використовується відеофіксація з наступною процедурою дебрифінгу. У ХНМУ з 2009 року використовуються симуляційні методики викладання на випускних кафедрах. На кафедрі хірургії №2 для студентів 6 курсу виділені часи для засвоєння та закріплення практичних навичок, які вони складають їх викладачу, який корегує помилки у симуляційному класі. Студенти вивчають головні маніпуляції та етапи операцій на симуляторах.

Висновки і перспективи у даному напрямку:

1. Використання симуляційних технологій підвищує ефективність засвоєння практичних хірургічних навичок.
2. Вважаємо за необхідне етапне навчання навичкам від простого до складного та збереження спадкоємності у методах проведення занять, критеріїв оцінки виконання.
3. Вважаємо доцільним створення уніфікованої програми навчання у медичних вишах з використанням симуляційних технологій.
4. Студенти при проходженні учбової та виробничої практик повинні відпрацювати маніпуляції по догляду за хірургічними хворими у симуляційному центрі, де є можливість навчатися виконувати прості маніпуляції.

Література:

1. Мещерякова М.А. Деятельностная теория учения как научная основа повышения качества подготовки специалистов в медицинском вузе / Система обеспечения качества подготовки специалистов в медицинском вузе // Под ред. проф. П.Г. Ромашова. – СПб: СПбГМА им. И.И. Мечникова. – 2004. – С.13-15.
2. Мещерякова М.А. Обучение профессиональным

мануальным умениям и оценка уровня их сформированности у студентов медицинских вузов / М.А. Мещерякова, Н.С. Подчерняева, Л.Б. Шубина // Врач. – 2007. – № 7. – С. 81-83.

3. Нейман Ю.М. Введение в теорию моделирования и параметризации педагогических тестов / Ю.М. Нейман, В.А. Хлебников. – М.: 2000. – 168 с.

4. Орлов Ю.М. Компоненты педагогического мастерства как факторы эффективности деятельности обучения / Ю.М. Орлов // Метод. разработка для преподавателей мед. вузов. М.: I ММИ им. И.М. Сеченова, 1984. – 27 с.

5. Татур Ю.Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста Ю.Г. Татур // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 3. – С.20-26.

6. Шубина Л.Б. Имитационное обучение в центре непрерывного профессионального образования в структуре медицинского университета / Л.Б. Шубина // Медицинское образование и профессиональное развитие. Журнал сообщества медицинских преподавателей. – 2011. – № 3 (5). – С. 85-91.

7. Шубина Л.Б. Имитационное обучение в медицине / Л.Б. Шубина, М.А. Мещерякова, И.М. Сон // Качество образования. – 2011. – № 4. – С. 42-46

МОЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ДИТЯЧИХ ХВОРОБ.

Леженко Г.О., Резніченко Ю.Г., Самойлик К.В., Гиря О.М., Пащикова А.В., Каменщик О.Є., Ярцева М.О.

Запорізький державний медичний університет

Вступ. Прискорення темпів розвитку сучасного суспільства міняє вимоги до викладання матеріалу викладачами та спосіб його сприйняття студентами. В теперішній час у процесі отримання освіти в медичному вузі велика увага приділяється використанню сучасних технологій навчання. Традиційно, в Україні студенти-медики використовують сучасні технології отримання знань. Для майбутніх лікарів комп'ютер та інтернет є вкрай необхідними і близькими технологіями пізнання спеціальності.

Основна частина. Протягом декількох років Запорізький державний медичний університет є учасником проекту навчання на медичних помилках. Методика клінічного проблемно-орієнтованого навчання передбачала проведення шести педіатричних та шести хірургічних віртуальних кейсів, які за своїм змістом покривають по 10 найпоширеніших медичних помилок. Основним завданням такого навчання є надання можливості студенту придбати і закріпити практичні навички роботи педіатра, що супроводжуються необхідністю прийняття рішення в умовах, наближених до реальних.

Координаційна група проекту провела роботу по підготовці тьюторів програми, що передбачало проходження тренінгу технології проблемно-орієнтованого навчання на базі кейсів з медичними помилками в рамках проекту. Протягом спільної роботи координаційної групи, студентів і тьюторів виникали і вирішувалися нові, не знайомі досі проблеми: учасники оволодівали навичками роботи з новітнім інтерактивним обладнанням, удосконалювали (а іноді і вчилися) висловлювати, аргументувати та доводити

власну думку перед колегами, виходячи із зони комфорту, переборювали власне невігластво. Та незважаючи на це, новий проект навчання на медичних помилках дозволив студентам більше проявити себе, розкритися, удосконалити знання зі спеціальності, упевнитися у власних силах, рятуючи хворих. Позитивний досвід отримали й викладачі проекту – тьютори, які зі звичної ролі авторитарного «володаря» знань перевтілилися у помічника, що направляє процес дискусії, а не пригнічує його.

Висновки. То ж, проект клінічного проблемно-орієнтованого навчання на медичних помилках дозволив студентам навчитися працювати в команді та розвинути клінічне мислення, а викладачам здобути і удосконалити педагогічний досвід.

Література:

1. TAME: Training Against Medical Error (Режим доступу : <http://www.tame-project.org/>).

2. TAME Семінар з технології PBL (Режим доступу: http://zsmu.edu.ua/p_1018.html).

3. Suzie Boss Project-Based Learning: A Short History (Режим доступу: <https://www.edutopia.org/project-based-learning-history>).

4. Solomon P. Problem-based Learning: A review of current issues relevant to physiotherapy education. *Physiotherapy Theory and Practice*. 21(1):37-49, 2005. <http://informahealthcare.com/doi/abs/10.1080/09593980590911499>.